

# L'ESQUELLA DE LA TORRATXA



**Tots són uns**

—No t'espantis, que actuo d'acord amb En Cambó!



# CASA BASTIDA

PASSEIG DE GRACIA, núm. 18

## Gran Basar de Sastreria Sistema Nordamericà

**BASTIDA s'engrandeix**, i el seu èxit obeeix a tres raons:

- 1.ª La seva nova fórmula en l'art del vestir.**
- 2.ª Tenir el vostre vestit sempre a punt.**
- 3.ª La fabricació és venuda directament al comprador.**



Durant les obres d'engrandiment, ocupa el local del costat, i en l'ocasió de tenir unes existències formidables, ens cal liquidar als preus següents:

|  | <u>Ptes.</u> |
|--|--------------|
| <b>100.000</b> colls i punys, des de . . . . .       | 0,10         |
| <b>100.000</b> vestits xeviot, des de . . . . .      | 25,—         |
| <b>100.000</b> pantalons, des de . . . . .           | 5,—          |
| <b>100.000</b> paiames, des de . . . . .             | 3,—          |
| <b>100.000</b> colçotets, des de . . . . .           | 1,95         |
| <b>100.000</b> camisetes seda, des de . . . . .      | 1,45         |
| <b>100.000</b> talls de vestit, des de . . . . .     | 5,—          |
| <b>100.000</b> abrics de gran moda, des de . . . . . | 25,—         |
| <b>100.000</b> trinxeres, des de . . . . .           | 10,—         |
| <b>100.000</b> camises, des de . . . . .             | 4,—          |
| <b>100.000</b> corbates seda, des de . . . . .       | 0,50         |
| <b>100.000</b> mitges sport, des de . . . . .        | 1,45         |
| <b>100.000</b> sweters, des de . . . . .             | 2,50         |

Secció de mida en vestits, abrics, peces d'etiqueta i de sport, des de 50 pessetes fins les millors classes en fantasia i luxe, a preus moderadíssims; i si fos precis, confecció ràpida i llesta per a lliurar al client a les quatre hores.

En la secció de camises i calçotets a mida, tenim una gran existència en teles i dibuixos de totes classes, fins les més fines i selectes, que oscil·len, els calçotets, de 4 a 10 ptes.; i les camises, des de 10 a 25 pessetes.

Els nostres clients tots són obsequiats amb diversos presents i segells d'Estalvi Popular de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvi.

Els de fora de Barcelona seran servits si ens escriuen demanant-nos mostres i figurins i un sistema especial per a prendre les mides.

1933



# L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ

Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, 20  
BARCELONA

PREUS DE SUBSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona:

Espanya: trimestre 3 ptes. Estranger, 5



## Autoritat i protectorat



INS el 14 d'abril Catalunya no tenia autoritat, no sabia el que era governar. Li mancava el coneixement directe del que és el principi d'autoritat. Políticament, Catalunya era un estat favorable a la confusió, tant a la dreta com a l'esquerra. Tant en el camp obrer com en el camp burgès. El Govern de Catalunya de la Mancomunitat no era una autoritat política; era una autoritat civil. Podia dirigir les obres públiques, l'ensenyament, el foment de la ramaderia; el perfeccionament de l'agricultura; l'ampliació dels serveis de sanitat i beneficència, les proves de nous sistemes telefònics, etc.; però en arribar a les qüestions d'ordre públic, a les veritables i indeclinables demostracions de l'autoritat, ho deixaven en mans del poder central, que d'aquesta manera arreplegava damunt d'ell l'antipatia de les dretes i el centre, amb motiu de la diversa concepció de l'organització estatal — centralisme, federalisme, regionalisme — i la de les esquerres i extremes esquerres — obreristes —, perquè en les seves topades habituals per les qüestions socials es trobaven davant el principi d'autoritat representat pel poder central. Així es comprèn que en la lluita contra el poder central, representat sempre pel Govern Civil, les dretes per la seva política de descentralització econòmica i les esquerres pel seu combat contra els representants d'una societat burgesa, s'entenguessin quasi sempre.

Catalunya no havia manat d'ençà de la pèrdua de les seves llibertats. Catalunya tenia atrofiat l'òrgan necessari per a la funció de govern. Podia dirigir tot el que a la seva expansió econòmica li era permès; però quant a llur organització política, no li era permès l'exercici del manteniment de l'ordre públic i l'execució del principi d'autoritat.

El valor moral i material de la llibertat civil era l'Ajuntament, la Diputació i fou en la seva hora la Mancomunitat; el valor moral i material de la llibertat política era la Capitania i el Govern Civil.

En trobar-se Catalunya amb l'autoritat a la mà — el 14 d'abril —, s'adonà que la governació política era el paper antipàtic de tot Poder. Només hi ha una manera d'expressar l'autoritat: exercint-la. Cap poble —hem de començar a deslliurar-nos de les il·lusions fantàstiques fonamentades en la ignorància del govern — no es pot organitzar en l'amor dels seus ciutadans. En canvi, tots els pobles s'organitzen en el respecte a l'autoritat. I com més es fa respectar l'autoritat, més considerable és el valor polític del país.

L'autoritat és sempre el paper antipàtic del Poder.

l'autoritat és sempre el mur que ha d'aturar el devessall d'illusions i de fantasmagories que sobre la nit dels pobles, llur progrés es fa.

Potser és per totes aquestes raons que en la discussió sobre el que és el principi d'autoritat aquests dies s'han dibuixat les dues tendències: els que volen tota l'autoritat d'un Estat, perquè Catalunya sigui veritablement autònoma, i els que desitgen que el Poder continuï en mans del poder central, perquè Catalunya continuï com en els temps de Cambó i Prat de la Riba: una mena de protectorat.

FRANCESC MADRID



## COMPARACIONS

Plataforma d'un tramvia. Conversa caçada al vol

—Ha llegit la mort de Jack Diamond? Era un tipus interessant.

—Què vol que li digui? A vostès tot el que ve de l'estranger els enlluerna. Aquí a Barcelona tenim tipus tan interessants com Jack Diamond i Al Capone, que no són altra cosa que vulgaríssims homes d'affers.

—...?

—Cambó, per exemple.

—Fugi, home, fugi! Què pagaria Cambó per assemblejar-se a Jack Diamond!

## APA, APROFITEU-VOS!

Per tal de concórrer a l'elecció de "Miss Europa 1932", hom tracta, ara, d'elegir "Miss Espanya".

Però les concurrents hauran d'anar completament vestides: resta rigorosament prohibida l'exhibició en "maillot".

Ja ho saben, doncs, les pudoroses filles de Maria: poden acudir al concurs sense temor al pecat.

## UNA AUCA DE LA GASETA

El diputat a Corts per Girona senyor Puig d'Asprer ha demanat que, a comptar del primer de Gener vinent, la "Gaceta de Madrid" es digui "Gasetta d'Espanya".

Amb aquest motiu, han circulat uns curiosos rodolins. N'és autor un capellà maliciós, el nom del qual amaguem per tal de no lliurar-lo a les ires del nostre "aman-tíssim prelat" — com diuen a "La Veu" traduint "La Vanguardia".

Però que no es capfiqui massa el senyor Puig d'Asprer amb el nom del rotatiu de la burocràcia espanyola. Nosaltres, completament d'acord amb el capellà de l'auca, creiem que

"Tant si és de Madrid com d'Espanya,  
Del gran Lerroux o d'Azaña,



La vella i enfarfegada *Gaset*  
Sempre ens farà la tinyeta."

Reconegueu que el reverend autor del rodolí confirma plenament, una vegada més, allò de què els tonsurat són "sal de la terra i llum del món."

#### UN VELL COMETA

El senyor Cambó ha declarat que volia servir amb lleialtat la República.

Ens sembla un servidor que arriba una mica retardat.

Ja ho va dir, en una certa ocasió, l'actual ministre d'Instrucció Pública, senyor Ferran de los Ríos:

"Cambó marcha siempre a la zaga de los demás: Romanones es la estrella; Cambó, el rabo."

I ara permeteu-me una definició de l'entitat regionalista.

La Lliga és això: una cua amb mantes ventoses.

#### UN PREC A LA F. A. I.

En vista de l'èxit assolit per la F. A. I. en fer treure el senyor Sojo d'Anguera de la seva fornícula, ens permetem de demanar-li que facin treure ara la Minerva de la seva del Banc de Biscaia.

Creguin nos i no s'hi pensin: entre la Minerva i l'Anguera, sempre l'Anguera.



#### HEROÏCITATS

Cal que avui parlem d'heroïcitats. Però no us espanteu: no parlarem del senyor Anguera de Sojo, el catòlic, apostòlic i romà, capità general d'Acció Catalana.

No, no: res d'això. Les heroïcitats de les quals volem parlar-vos són heroïcitats de dona. Les nostres dones esdevenen heroïques.

Mai no ho hauríem dit. Mai no ho hauríem dit, en aquesta terra de l'escudella i la carn d'olla, de la tranquil·litat i els bons aliments, tan poc propícia a l'heroisme.

Altrament, feia temps que no es parlava d'heroisme femení. L'heroisme femení havia caigut en desús, havia passat de moda. S'havien acabat les Judits, les Lucrecies, les Carlotes Corday.

L'heroisme femení es reduïa a alguna que altra extravagància de la moda. I això ja no era heroisme, ja havia esdevingut costum.

Dies passats, però, ressuscità l'heroisme a Barcelona: en un teatre i en una plaça. El teatre era l'Apolo. La plaça la de Catalunya.

Al teatre s'estrenava l'adaptació escènica d'una novel·la de Pérez de Ayala, A. M. D. G. o sigui: la vida en un col·legi de jesuïtes.

L'obra era, és, francament anticlerical. I unes senyorettes — unes seyoletes de la buena sociedad — per a protestar tocaren el xiulet. Es veu que això deu ésser un costum de la buena sociedad. O tal vegada devien estar empeltades de sereno.

Les altres senyorettes, les de la plaça de Catalunya, venien el besc de la sort a benefici dels pobres. Aquestes

eren — no cal dubtar-ho — una mena d'heroïnes... de bona mena.

Feia fred, un fred dels que no permeten passar-se les hores al carrer. I aquelles senyorettes aguantaven el fred... perquè bé s'ho mereixien els pobres.

Heroïnes les senyorettes de l'Apolo i les de la plaça de Catalunya. Però nosaltres preferim el d'aquelles que no toquen el xiulet.

VIR !!

#### "Salón de belleza"

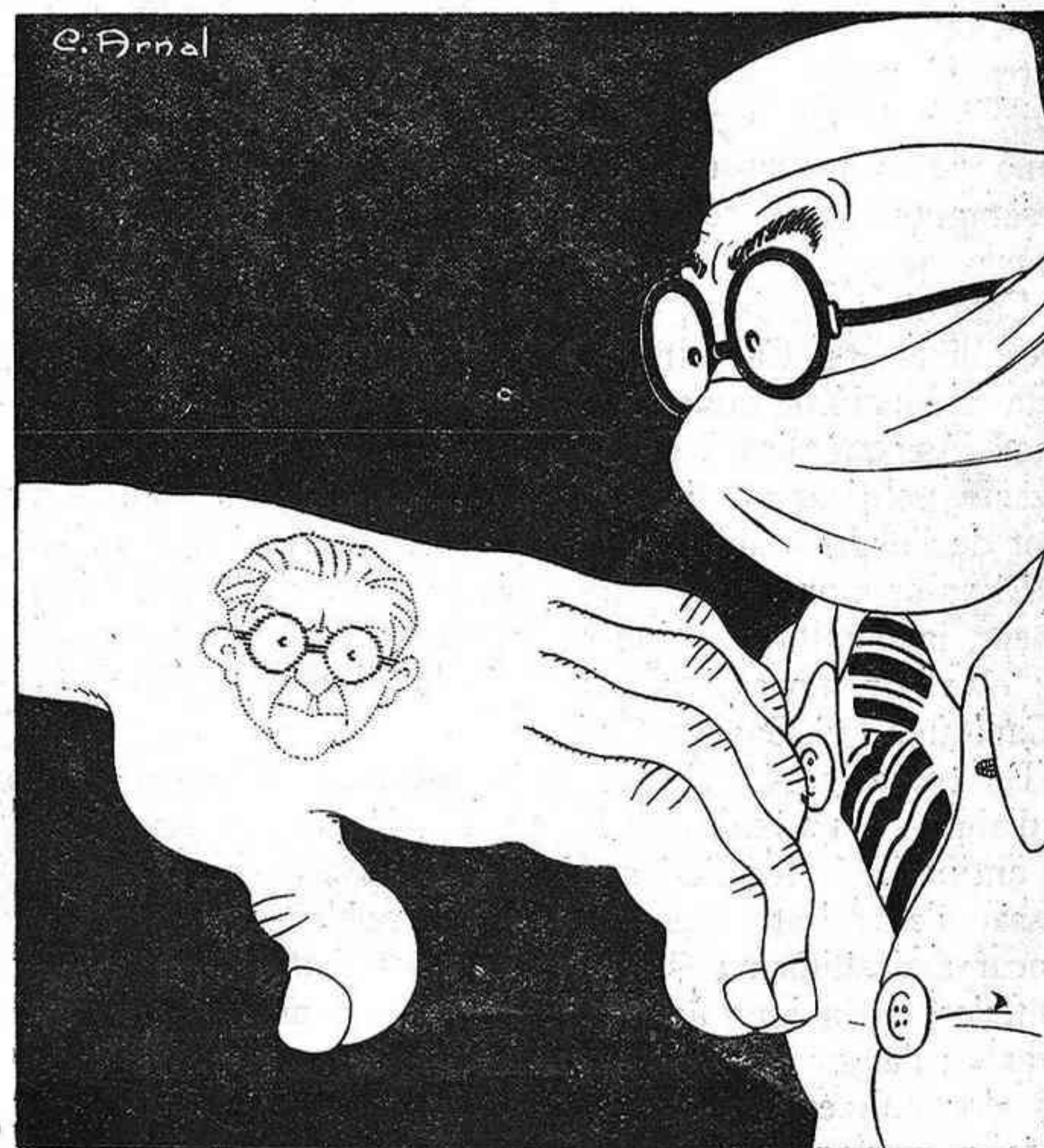
El "salón de belleza", com el seu nom indica, és el lloc on les senyores lletges o mig lletges troben, a canvi, naturalment, d'unes quantes pessetes, el mitjà que els permet disimular un xic llur lletgesa. Com que hi van un parell de vegades a la setmana i acostumen a voler que les serveixi sempre el mateix dependent, amb aquest hi tenen tanta confiança, que fins hi discuteixen sobre els models dels capells de la propera temporada; si seran o no els mateixos que els del segle XVII...

Allà, en el "salón", adoben nassos, ulls, boques, etc.: lo petit es fa gros; lo gros, petit, i lo ample, estret. Sobre tot tenen l'especialitat de treure arrugues. Per aconseguir-ho, donen bufetades, pessics, mullen la pell amb aigua calenta, posen fang... I quan la interessada comença a perdre el món de vista, llavors..., llavors li diuen que torni un altre dia; que amb un parell de sessions més serà tan criatura, que fins li agafaran ganes de jugar a "papàs" i a "mamàs".

Moltes vegades la "víctima", quan arriba a casa seva, un infant li diu:

—Caram, àvia, si que has trigat, avui!

EL NOI GRAN



—No sé pas què redimontri li ha sortit en aquesta esquerra...



## Capricis i paradoxes

### FIRA DE VANITATS

La vanitat presidí la política del Directori. Primo de Rivera fou un vanitós amb fortuna. Segurament és el cap de govern al qual s'han donat més banquets, s'han fet més homenatges i s'ha retratat en més postures diferents. Semblava haver-hi en ell un esperit de cocota.

Aquesta activitat del cap del govern estimulà la dels seus satèl·lits. Ja era endèmica la vanitat dels governants espanyols, i de l'aristocràcia d'on sortiren; però en temps de la Dictadura arribà al seu apoteosi. El luxe amb què vivia, la fastuositat amb què es vestien governadors, generals i bisbes, era una cosa faraònica. L'aristocràcia pogué lliurar-se al més impúdic exhibicionisme. Tot foren festes patriòtiques, lliuraments de banderes, etc., en les quals les mullers i les filles dels generals i dels polítics pogueren lluir llurs maquillatges, llurs escots, llurs abrics de pell teixits amb tota la misèria i la suor del poble.

Aquesta vanitat, aquest exhibicionisme, ens irritava tant o més encara que l'abús del poder, que el lladronici. Ens feia l'efecte que després de lligar-nos i d'espoliar-nos, érem encara befats. El fàstic, el menyspreu d'aquesta vanitat ridícula que excloïa tot esperit i tota possibilitat de crítica, foren precisament les coses que precipitaren la caiguda de la dictadura i de la monarquia. Es pel que hom ha volgut acabar amb l'aristocràcia.

L'adveniment de la República significava la fi de tot això. Significava un canvi absolut en els costums polítics. Significava, sobretot, l'empendre's les coses seriosament, sense moixigangues, sense farses ridícules, sense bizantinismes i sense voltar-se d'honors i d'encens. I cert que han canviat moltes coses. Però perduren encara moltes farses, moltes comèdies, a les quals hom es sotmet amb massa complaença. Així un diari absolutament republicà es somreia, no fa molt, de què el senyor Azaña s'hagués avingut a la cerimònia de donar uns copets amb un martellet d'argent, per iniciar la demolició de les muralles de Girona. Els nostres homes polítics han fet mascarades d'aquestes molt més a l'engrós. Hem vist mandangues com aquella festa de les banderes, de risible memòria. En la mateixa proclamació de la República potser no hi ha hagut en tot l'austeritat que calia esperar d'un govern de socialistes i de radicals socialistes. Així, per exemple, s'ha donat el cas que un socialista imposés el collar d'Isabel segona al president de la República. Com se n'hauran rigut, els aristòcrates! A veure si acabaran per formar alguna ordre de "caballeros republicanos"!

Però d'aquestes vanitats, la que trobem més fora de lloc, més antic règim, és la intervenció de les mullers o de les filles dels polítics en els actes públics, siguin o no oficials. Les mullers i les filles dels polítics no han, com a tals mullers o filles, de presidir res, d'inaugurar res. Han d'estar-se a caseta, com a filles o mullers qualsevols.

I no dic pas això per antifeminisme, sinó per feminisme, precisament. Està bé que les dones siguin regidors, diputats, ministres i fins, si voleu, generals: no hi ha res en la constitució espanyola que els privi d'aquesta brava distinció. Però que ho siguin per mèrits propis. Que no es vulguin embolicar en els afers polítics de llurs marits,



— Francisquet, a nosaltres no ens enganyes. Se't veu la de sota.

per satisfer la vanitat femenina. Car es posen elles en ridícul i, cosa pitjor, hi posen els marits. Fan que sigui dit ja de les famílies llurs, que si no van encara a prendre el te a casa de les marqueses, és, simplement, perquè les marqueses no les volen.

DOMÈNEC GUANSÉ

**La setmana entrant, "L'Esquella de la Torratxa", interessants reformes, a més dels nostres redactors, nova col·laboració. El preu, com sempre, 20 cts.**



## Els meus darrers Reis

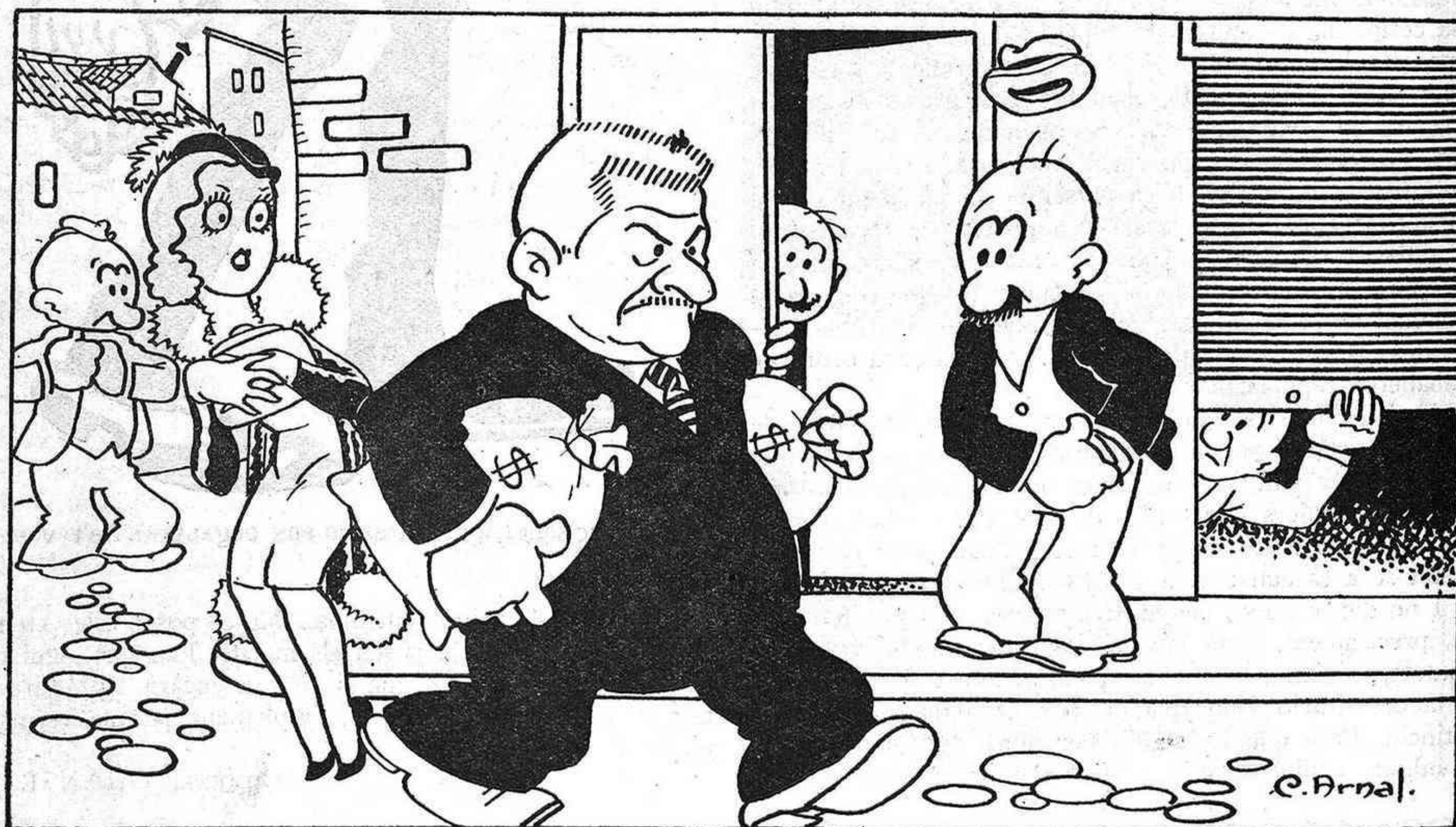
Aquest any, encara perdurarà la ficció dels monarques orientals. Els infants es faran, un cop més, el propòsit d'esperar els Reis generosos—jo no estic segur que la generositat i la monarquia siguin dues coses compatibles—que han de dur-los l'esplèndida dàdiva del cavall desitjat, del trapezi tan sospirat quan el veien penjat a l'aparador, de l'automòbil amb clàxon autèntic somniat durant un mes seguit...

Jo dec a la festa dels Reis la meva primera noció d'injustícia humana. Tenia cinc anys. Era una nit freda, molt freda... Amb una constància impròpia de la meva curta edat, esperava cada any la desfilada de Melcior, Gaspar i Baltasar, muntats en fastuoses cavalcades, seguits de llur brillant comitiva i conduint un convoi inacabable de caixes de tots volums, contenint els presents que jo havia contemplat a la tarda, amb els ulls molt oberts, en el bullici de la preparació de la festa, darrera els vidres dels grans magatzems...

Mes, ai!, que els monarques es feien desitjar massa, i malgrat la illusió amb què jo romania en vetlla per fer-los els honors i mormolar: "Gràcies!", fracassava, prop la mitja nit, quan el meu cap, acotat ja feia estona damunt del braç dret, en lluita contra la son que em vencia, queia molt dolçament, com en una inconscient capitulació, mentre al rellotge ancestral sonaven les dotze campanades... La meva mare, llavors, amb molta cura, per tal de no despertar-me, em portava amorosament en sos braços i em deixava al llit, on em despertava, l'endemà al matí, quan ja els raigs de sol penetraven a la cambreta, com una pluja d'or, ple de goig per la profusió d'obsequis amb què,

esplèndids, els Reis havien premiat el meu bon comportament, tants, que àdhuc algun d'ells rodolava damunt del llit... I, en l'alegria de l'automòbil mecànic, que al principi em feia un xic de por perquè corria sol, amb un soroll de bestiola enfutismada, em perdonava jo mateix ma flaqueja de la nit passada, i, com un estudiant suspès, prometia no reincidir i pensava: "L'any que ve, sí que els esperaràs, triguin el que triguin!" A la tarda, la meva darrera tarda de Reis, davant meu, al carrer, el nen del quart pis, que tenia un any més que jo, jugava, tot cofoi, amb un tramvia de llauna. En la meva imaginació, ja un xic desperta, aquella joguina evocà el record d'una altra d'exacta, que els Reis m'havien dut l'any anterior... Ja ho crec! Com que jo m'havia entretingut, un dijous a la tarda, que tenia festa al col·legi, en rascar-li amb una talla-plomes tota la pintura de la davantera... Ma precocitat mecànica em féu, llavors, observar el mecanisme de la corda... i l'engranatge del mecanisme estava lliure, amb una agilitat de moviments estranya... "Te l'han dut els Reis?", vaig preguntar al nen. "Sí", em respongué l'innocent ferm en la seva convicció. I jo no em vaig poder explicar perquè els Reis, tan bons, tan generosos, em portaven tantes joguines, i al meu humil veí, sols un tramvia espatllat que havia estat meu... Vaig sospitar d'una injustícia dels monarques, i, per primer cop en ma existència, la desigualtat irritant de la vida em deixà una sensació trista, com ja preveient la veritat amarga del món... L'any següent, Aquells Reis tan generosos i tan bons, sens dubte en assabentar-se de la meva irrespectuositat en dubtar d'ells, ja no em van portar res... Van fer bé, perquè jo tampoc els hauria cregut...

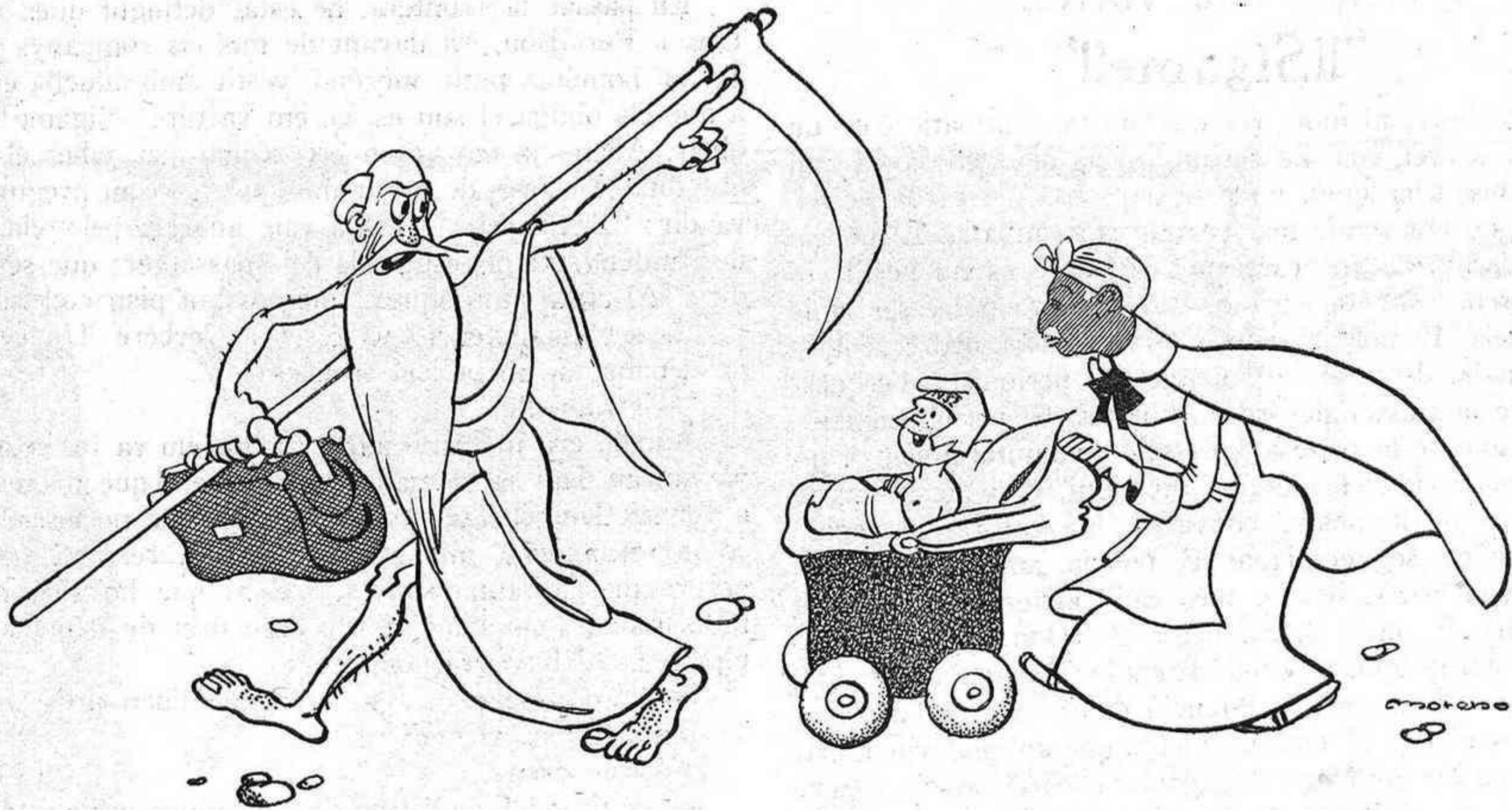
AGUSTÍ PIRACÉS



**El comerç monàrquic**

A un ministre com aquest, li haurem de fer la traveta





—Porta-la per l'esquerra, que a la dreta hi ha molt mal camí.

## Escenes de ventall

### CROM EN VENTALL DE ROBA CLARA

Visita el vell Rector el vell convent de Monges.  
Plou i fa sol. El dia té sobtats variants.  
Un roig paraigua immens, que branda en ses mans flonges,  
al vell Rector molesta quan li besen les mans.

“Quin jorn, senyor Rector!”—diu la vella Abadessa,  
amb veu que sembla eixida d'un cansat violí.  
S'encén un foc i es calla. Els ulls guaiten amb peresa  
la pluja rera els vidres i els codonys del jardí.

Plou fort. Hi ha un vol de monges entorn del vell Rector.  
L'Abadessa acarona la llarga creu de plata.  
Ara entra una Novícia i s'omple el refetor  
amb la flaire litúrgica d'un espès xocolata.

S'esponja un llarg silenci. En la xicra argentada  
el xocolata bua. El ploure s'alenteix.  
Porten secalls i crema. La cara ja arrugada  
del vell Rectò és beatífica. I menja, i beneeix.

### CROM EN VENTALL NACRAT

El vell Abat i el vell Marquès  
narren d'amor les fellonies.  
Marquesa cus, com tots els dies.  
Damunt de pells s'estira un gat,  
blanc com les mitges del Marquès,  
com la camisa de l'Abat.

El vell Marquès, faceciós,  
explica un conte verd de molsa.  
I parla i tus i riu i polsa.  
Marquesa té l'esguard ombriu.  
El Marquès parla, polsa i riu.

“El vostre conte—diu l'Abat—  
és un xic fort.” Miola el gat.

“Mateu Bandelló té requesta!”  
Trenca el narrar un gemec breu.  
Un peu aixafa un altre peu  
i una rialla brunz xalesta...

Entra ponent per la finestra.

RAMON VINYES

## Art i Artistes

### SALA PARES

Els dibuixos d'En Ricard Opisso tenen un “cachet”  
tan característic, que els fa d'impossible imitació, especial-  
ment en els tipus tan catalans i ensem tan cosmopolites  
de Barcelona.

Les escenes d'aire lliure, grans àplecs, Rambles en  
jorn de festa, etc., etc., les tracta amb un humorisme per-  
sonal i sa que porta e lsomris a tothom que se les mira.  
Les modistes barcelonines són estilitzades d'una forma  
tan encertada, que no sabríeu dir si els dibuixos són una  
interpretació de les noies, o bé les mossetes d'avui fan  
per semblar-se a les de l'Opisso.

De la caricatura tenen les composicions la recerca de  
nota còmica, sense caure, però, en una deformació de  
la línia que repugna a dibuixant tan acabat com és el que  
ens ocupa, l'obra del qual acabarà per ésser una crònica  
gràfica de la vida barcelonina vista a través de la ironia  
benèvola d'un gran artista.

\* \* \*

Els trenta-cinc ninots colorits d'En Benigani tenen  
una gràcia personal que traspua per sobre de la factura  
infantilment ferrenya que s'ha imposat el dibuixant, per  
tal de fer sobresortir la nota còmica d'escenes de la vida  
diària, resultant l'obra d'un caricaturista perfet.

\* \* \*

Les laques “Sakura”, originals de diversos artistes  
coneguts, són d'un valor considerable per la seva realitza-  
ció impecable de factura i de bon gust.

BORIEI.



## CARNET DE VIATGE

## "¡¡Sígame!!"

Jo no conec, al món, res que sia tan antipàtic com un policia de servei, com no sia un policia que reposa. És tan difícil diferenciar quan un policia reposa o està de servei, que hom no pot sentir mai per ell cap simpatia. El policia és com l'arma de foc carregada: sempre és un perill. Jo no comprenc com un periodista d'esquerra pot ésser amic d'un policia. El policia sempre és l'ordre. L'ordre sempre és garrotada, detenció, espionatge. El periodista d'esquerra sempre deu ésser desordre, llibertat. El periodista d'esquerra, amic de la policia, ha estat, involuntàriament, confident honorari. Per viu que un sigui, el policia sempre treu profit de la nostra conversa. Ha canviat el règim, però el policia segueix igual. El policia, amb el seu castellà "ordenancista", ha fet més catalanistes que En Prat de la Riba. És molt difícil llegir el "Don Quijote" després de sentir "queda usted detenido". El policia guaita, flaira, persegueix amb la intenció de fer mal a l'individu o bé a la societat. És com un metge que vol endevinar malalts per tancar-los i evitar el contagi. Si el policia esdevé antipàtic per aquell que no fa robatoris ni assassina ni fa res contra la societat individualment, compteu com ho serà per aquell que l'agafen amb culpa. Quan el robatori es fa en quadrilla — consellers de bancs —, llavors el policia s'obté simpàtic, perquè defensa els vidres de la casa. Tampoc no és antipàtic el policia pels organitzadors dels assassinats amb ordre, o sien els directores de tota mena de guerres, sien colonials o internacionals.

El policia no és amic mai. No pot ésser amic qui, en un instant, en agafar-te, et treu una dignitat: la llibertat. Ja no ets un home. Ets un "detenido". Ja té damunt teu el dret de mirada insultant. Ja poden esguardar-te amb uns ulls, que si ho fes un ciutadà qualsevol, li demanaries explicacions o li clavaries una bufetada. Però el policia té dret de mirar-te de cap a peus, insistentment, com miren a les dones els presidaris, amb intenció de mossegar-te de posseir... Si a l'home que t'humilia amb un gest, una paraula, davant de la gent, tens dret a exigir-li explicacions... Per què no fer-ho al policia que, sense cap mirament, davant de tothom, t'agafa pel braç i et diu: "Sígame!" Per tothom que ho presencia ja ets un home perillós, ja has perdut un tant per cent de respecte social. Tota la gent de bé que presencia com t'agafen es torna una mica policia i t'esguarda lo mateix que l'esclau de la llei. Ja ets un "sospechoso". A totes les delegacions de policia hauria d'haver-hi un mestre de maquillatge al servei dels detinguts innocents. En sortir al carrer, podrien fer-ho amb barba, bigotis, perruques, per no ésser reconeguts. Aquest és un càrrec que podria oferir-se als actors vells i remeiar la crisi del teatre. ¿No coneixeu el conte rus d'aquell vell que es va suïcidat perquè va descobrir que tenia cara de policia?...

Ja et pots creure bo, ja... Si un policia t'ha detingut una vegada, ho farà cent. Per ell no ets honrat. Tot ha estat que has sabut enganyar-lo. En dir-te: "retírese!", no et dona cap explicació. Et mira com dient: "otro día serà", i sents la sensació que et segueix un perill.

En passar la frontera, he estat detingut dues vegades. Una a Port-Bou. Al davant de tots els companys de viatge, un homenet petit, moreno, vestit amb aquella elegància a què els obliga el sou escàs, em va dir: "Sígame!". Vaig obeir. Abans ja em varen escorcollar per saber els diners que duia. Després de mirar-me i fer-me cent preguntes, em va dir: "Retírese!"... I allà vaig anar jo pel "via crucis" de l'andén, sota els esguards dels passatgers que sembiaven dir: "Al tanto amb aquest, que ens pot pispar el rellotge!"

La segona detenció va ésser a Cerbère. Un gendarme va demanar a un policia francès:

"—Es aquell?"

Aquell, era jo. Amb molts modes em va fer seguir. Em va tancar. Em va demanar perdó dient que no tenia dret a fer-ho. Em va escorcollar. Va dir que no era ell... que jo no reclamés... que era prec dels altres... No es volia creure que no duia diners... Com que ho feia tot amb tants modes, em vaig creure amb dret de demanar-li explicacions. Ell va respondre:

"—"Vous savez"... Jo crec que l'han pres per ric... Té pinta de ric, vostè."

—Vostè creu?...

"—"Mais oui!"... Vostè ha dit que és periodista i l'han pres per un ric "camouflé"... de pobre. Abans els periodistes d'esquerra sí que ho eren de pobres... però ara, amb la "Republique", tots els republicans que passen tenen cinc o sis càrrecs!...

Per aclarir la meva situació em vaig quedar a Cerbère. Ara el gendarme ja sap que hi ha periodistes de la vella guàrdia que encara estan verges de signar una nòmina

AMICHATIS

## El meu poble

Cap al tard, més enllà de mitja nit, és quan em plau recórrer els solitaris carrerons del meu poble. Els carrerons del meu poble, a la una de la matinada, són més simpàtics i regalen més poesia que en cap altra hora. Jo crec que de tot això en tenen la culpa els fanals de gas, que obren i tanquen els ulls, nerviosament, com els nois de l'Hospici, i l'austeritat que els meus conveïns duen enganxada a l'esquena.

Pels carrerons del meu poble, en aquella hora, només hi deambula el vigilant. El vigilant és un home que camina pausadament, refiadament, sense altra pena ni glòria que una mica de lluna enganxada en el manyoc de claus.

Mai no he pogut esbrinar en quin sac de gemecs s'amaguen les ombres dels carrerons del meu poble. Quan la matinada arriba, sigillosament, de puntetes, es van esmunyint i no tornen fins la vesprada.

Jo voldria descobrir l'abisme on s'amaga aquest sac immens per a capbussar-m'hi, per aspirar-ne el perfum. Aleshores no temeria, com ara, que un seïsme pogués destruir el meu poble.

V. FORCADA OBIOLS

Llegiu demà "La Campana de Gràcia", nou format, amb interessants articles i caricatures d'actualitat





—Després diran que Déu no ajuda a la República; i li dóna la grossa!...



## Els rics no estan pas de sort

Els rics, que, en una o altra forma, vénen laborant, sense repòs, en contra de la República, no poden pas dir que la sort els dispensi la seva gràcia. Pas a pas, mentre ells alcen el clam al cel i desvirtuen, amb tota mena d'insidies i rumors alarmants, l'acció de la llibertat, el poble fa la seva i veu convertides en realitats llurs aspiracions d'estabilitzar l'organisme social en un funcionament de pura democràcia; una democràcia positiva i progressista que no recularà mai en la marxa dels seus anhels igualitaris. Així hem vist com, a desgrat de minories retrògrades, s'ha declarat la secularització dels cementiris, i el plantejament del divorci; i, en un ordre menor, la realització de la temporada del Liceu. Els nostres rics—rics de diners, que no d'espiritualitat—preparaven el cop mortal de tallar la vida ciutadana, en el seu aspecte artístic, estrangulant el funcionament del nostre primer teatre líric. Gràcies a ells, però, s'ha operat el canvi sanitos d'obrir les portes d'aquest coliseu a la cultura popular i de foragitar-ne la banalitat procaç dels que l'utilitzen com a vitrina de nuditats ornades amb joiells, fúlgida petrificació d'impúdiques exaccions a la pobresa.

Emparar semblants immoralitats en nom de l'art és un fet revoltant. Ara, l'art en aquesta casa comença a adquirir el sentit espiritual que li escau. Inconscientment, doncs, aquests rics—aquesta mena de rics—han fet l'acte de contrició que devien i han retornat al poble els drets que li corresponen.

Després d'aquesta fallida, encara s'han imaginat els "amos del diner", un altre atac: el de contribuir al fracàs del tresor, abstenint-se de participar a la rifa de Nadal. Però l'home proposa i la Providència, que aquest any

s'ha fet republicana, ha volgut que la grossa toqués a l'Estat...

Decididament, els rics derrotistes no estan pas de sort. Ens en planyem per ells, però no els acompanyem en el sentiment.

ENRIC LLUELLES



### Diorama dels teatres barcelonins

Nadal. Fred. La gent que no sap quedar-se a casa es l'ença al carrer. També s'hi llença la gent que vol divertir-se. Els teatres preparen els programes que creuen més atractius per als seus públics. Gairebé es pot dir que el Nadal—diada de toc i ple—dóna la nota del criteri artístic de les empreses.

**SANTPERE:** el cartell de l'alegria. "L'home de la son". Deshabillés. Grimègia. Els ventiladors, que són les mans de Santpere, giravolten sense parar. I un bell col·laborar dels actors amb l'autor de l'obra, col·laboració que fa més riure que l'obra mateixa. Tot rutlla com un carrilet. Gran digestió dels torrons i de les neules. Nadal és la gran diada del capó gras, del brou amb llunes. Endavant.

**NOVETATS:** "Els últims Rovellats". Obra nadalenca. Va batejada amb un nom que podria servir per a tot el teatre català, afegint-hi bona part dels crítics de diaris barcelonins i bona part dels actors de casa: els últims rovellats. El rovell ens entra pels ulls, ens mata, i ens anem morint tot fent servir de



### En Francisquet, Republicà

—Posem-nos la gorra frígia i anem per un altre parell més de gratacels.



moneder — qui ho diria, amb la fam que tenim! — el nostre tancament d'ostra. Visca el Teatre Català i visca Catalunya. Ah! A Novetats, amb "Els Tres Pretendents d'Antònia" i amb "Els últims Rovellats", s'hi riu tres hores.

**ROMEA:** A Romez, i amb "La Morena de Coll-Blanc", hom hi riu 145 minuts o bé 185. Si són 185, fan la competència a Novetats. Si són 145, volen dir que els seus 145 valen pels altres. Quant d'enginy fet malbé. En aquests reclams faceciosos no deu haver-hi mancat la col·laboració i l'enginy faceciós de Màntua. No res més. Plens. 12, 13 representacions. El ritme es va accelerant. Anem cap a les 50 de "La Morena del Coll-blanc". Les representacions aviat faran salts, 17, 22, 40.

**TALIA i APOLO:** Obres d'actualitat amb vistes al públic. Passem. El Talia ens torna als temps de "La Gloriosa". L'Apolo, als temps de "El Sol de la Humanidad". Nosaltres creiem en obres d'actualitat autènticament actual. No creiem en les obres confeccionades de cara a la guixeta. Les unes poden deixar constància dels nostres temps. Les altres són també un document: un document de tràfic. "A. M. D. G." (la novel·la de Pérez de Ayala està molt més bé que l'arranjament teatral que dos comerciants n'han fet), i "Los Encadenados" són dues obres de "comerç ideològic". Equivalen als polítics que es diuen de poble i exploten el poble tot afalagant-li el gust i trafiquejant amb la passió. Manca a fer una obra encara, i serà d'èxit, senyors mercaders. "Los Fusilamientos de Jaca". Brindem la idea als de l'Apolo, als del Talia... o als del Romez, si l'escriu qualsevol dels seus autors de català. I això ho diem, i creiem que ho hem de dir, malgrat ens arregierem en les fileres de l'esquerra catalana.

**BARCELONA:** "La Tela". "Su desconsolada Esposa". Enginy madrileny, millor que l'enginy madrilenyitzat dels imitadors catalans de la sal madrilenya. Obres de poca, de poqueta cosa. Però obres amb l'Aurora Redondo i amb Valeriano León, els quals saben servir a la perfecció les marionetes, fetes de filferro i escuradents, de les comèdies que representen

**NOU i VICTORIA:** Companyies líriques a base de "divos" i musiquetes amb brillantor de vidres prísmics. Pinyols i calderons de cinc minuts. Espectacle per als que volen sentir-se xuclats, com si fossin mantecado, per la boca del "divo". Marcos Redondo, Vicens Simon, Pau Gorgé. Grans cambres per al Nadal de tot l'any. Passem... quan no sigui un dia de l'ateig o de complaure l'amic d'un poble ben de muntanya.

**GOYA:**

"LA CORONA", de Manuel Azaña. "VIDAS CRUZADAS", de Jacinto Benavente.

En el diorama dels teatres barcelonins hem deixat el Goya a part. Ha estat l'oasi de les nostres festes nadalenques.



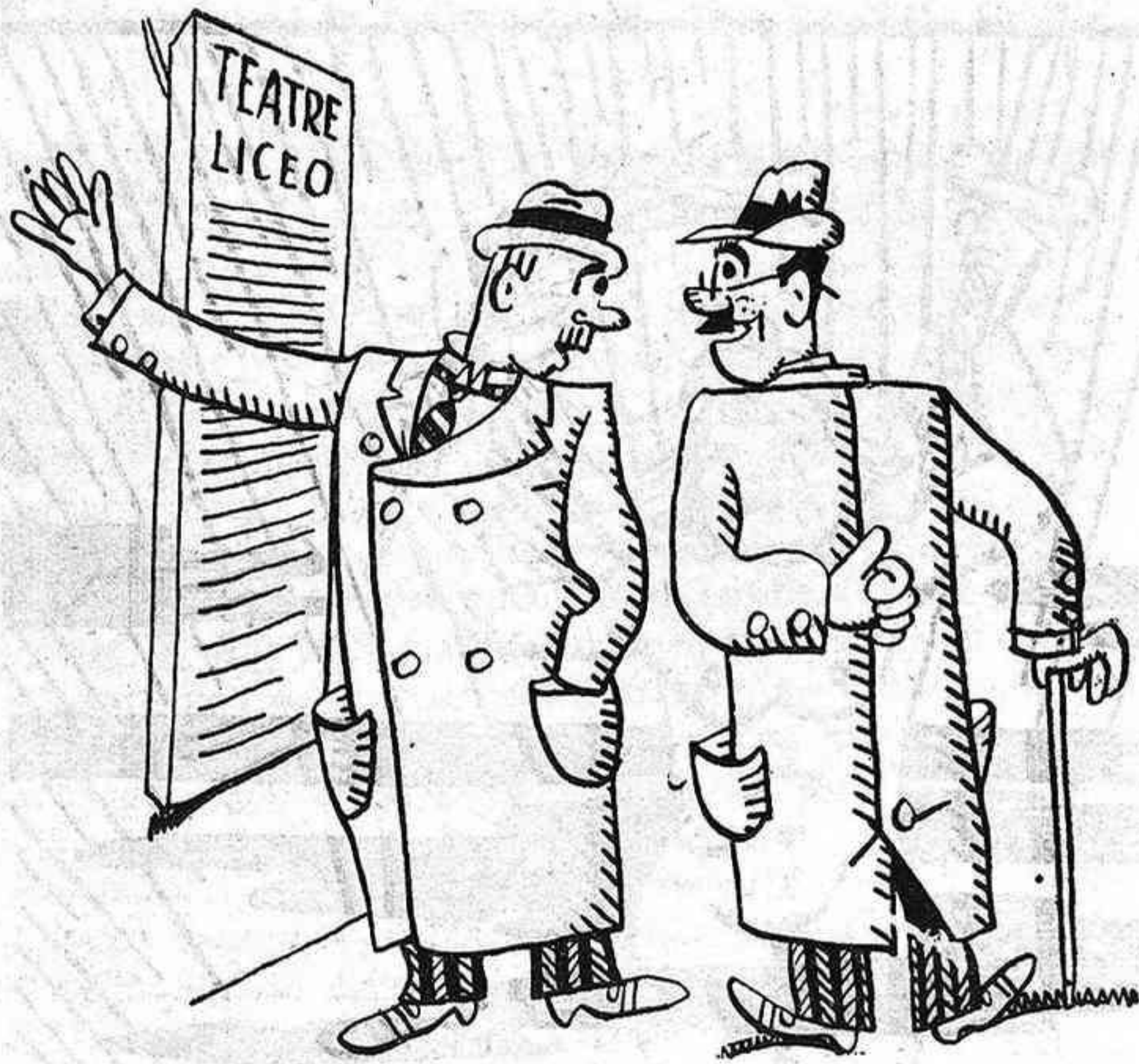
Quan la República surt, surt per tothom.

"LA CORONA", de Manuel Azaña, és escrita per un autor senyor. Diàleg ple. Frases de les que se senten escrites. Intenció noble.

Ens diuen, els del teatre amb motllo, que l'Azaña no sap l'ofici. Malgrat la llargària, malgrat algunes divagacions, i malgrat l'opinió dels del teatre amb motllo, vingan per al teatre obres com les de Manuel Azaña. Un dia — havíem oït el dia abans la música de la "Gioconda" — Wagner ens va dir — pel contrast — tot el que hi ha dintre de la seva música. Un altre dia ens ho digué "La Filla de Jòrio", de D'Annunzio, parangonada amb una obra de Verneuil. Ara ens ho ha dit "La Corona". L'atzar de les festes i de l'ofici l'apropà a una representació de "Es mi hombre" de l'Arniches. Què prima l'una! Perdó, Josep Carner. Què massissa l'altra! I es tracta de l'Arniches. Amb el que deixem escrit, hem volgut fer el millor elogi de l'obra de l'Azaña.

"VIDAS CRUZADAS", de Jacinto Benavente. Jacques Rivière va dir un dia: "Victor Hugo. Sí! Tots els defectes que





—Què, vols venir al Liceu?  
 —No; a Santa Anna ho fan millor, i m'hi diverteixo més!



### La de Nadal

—Tu et queixes perquè sóc grossa, i aquests dies tothom m'ha buscat

vulgueu, però, "hélas"! encara Víctor Hugo". Nosaltres ho diem de Benavente. Tots els defectes que es vulguin, però, aill, en el teatre castellà, ningú no ha superat Jacint Benavente. I consti que sentim admiració per Valle Inclán, per alguna cosa de teatre de Gómez de la Serna, per algun tanteig dels joves, entre ells García Lorca, i pel Rafael Alberti de "El hombre Deshabitado". Malgrat tot, encara Benavente.

"Vidas cruzadas" és una obra de renovació en el teatre benaventista. Ens recorda les obres darreres de Bernstein. Entenguí's: en els procediments i en el fer. Perquè en el fons, l'obra

és ben benaventiana. El fill de "Vidas Cruzadas" ja és el tipus de l'altre fill que omplirà el "De muy buena familia". L'obra, molt ben dita, molt ben representada i molt ben interpretada.

Margarida Xirgu, heu estat la nostra gran primera actriu dels dies nadalencs, dies en els quals el teatre dona carn a la fera i vulgaritza la seva habitual vulgaritat. Sense vós, i malgrat l'ofici, no hauríem posat els peus en cap teatre barceloní (Barcelona, més d'un milió d'habitants!). Sense vós, Margarida Xirgu, hauríem beatificat aquests dies de fred i de tradició quedant-nos a casa. Vós heu fet possible que el nostre amor pel teatre pogués trobar satisfacció. Us en donem les gràcies fervorosament.

WORK



No han llegit un document, signat pel bisbe d'aquesta diòcesi, respecte a la llicència que els clergues necessiten per escriure als periòdics? Porta la data del 15 del mes que fineix, i disposa que, des del mateix dia de gener, restaran caducades totes les llicències concedides als clergues seculars o regulars per escriure en diaris, fullets, llibres o periòdics. Els que sentin impaciències literàries, hauran de fer una instància on consti en quina publicació volen escriure, si ho han de fer gaire sovint i de quines matèries es proposen tractar.

I, mai dirien com en diuen certs capellans trempats que també n'hi ha, d'aquesta disposició?

La recollida d'armes.

✱

Camises negres a Itàlia, camises roges a l'Índia, camises verdes a Hongria...

Com seran les camises dels futurs legionaris lerrouxistes? Potser, camises brutes?

✱

El diari de Madrid "Ahora", en un editorial, diu la lliçó del porc a l'"A B C".

Té raó, té raó "Ahora".  
 Ahora i siempre.

## HERNIATS

(Trencats)

Tingueu sempre present que els millors aparells del món per al guariment de tota mena d'hèrnies són els de la **Casa Torrent**, sense traves ni elàstics engorrosos de cap mena; no molesten ni fan embalum i s'emmotllen com uns guants. Homes, dones i nens, han d'usar-ne. En bé de la vostra salut no heu de comprar mals braguers ni embenats de cap mena sense abans visitar aquesta casa: **13, Carrer Unió, 13, Casa Torrent, Barcelona.**— Molta cura a no equivocar-vos de casa.



Diuen de Berlín que Hitler, el cap dels reaccionaris alemanys, s'ha trencat un dit.

I per què no s'haurà trencat el cap?

Quin bé per a la humanitat!...

✱

Els llicenciats i doctors de Madrid han declarat que els seus títols no els serveixen per res.

Per res, per res?

Ni per fer el pedant?

✱

En un editorial "La Humanitat" demana que les polèmiques es mantinguin amb elegància.

Amb elegància... i amb faltes d'ortografia, va sense dir.

✱

D'ara en avant, el president de la República xinès aaurà de tenir cinquanta anys fets.

Es veu que els xinesos estan cansats de tanta tabola: els felicitem.

✱

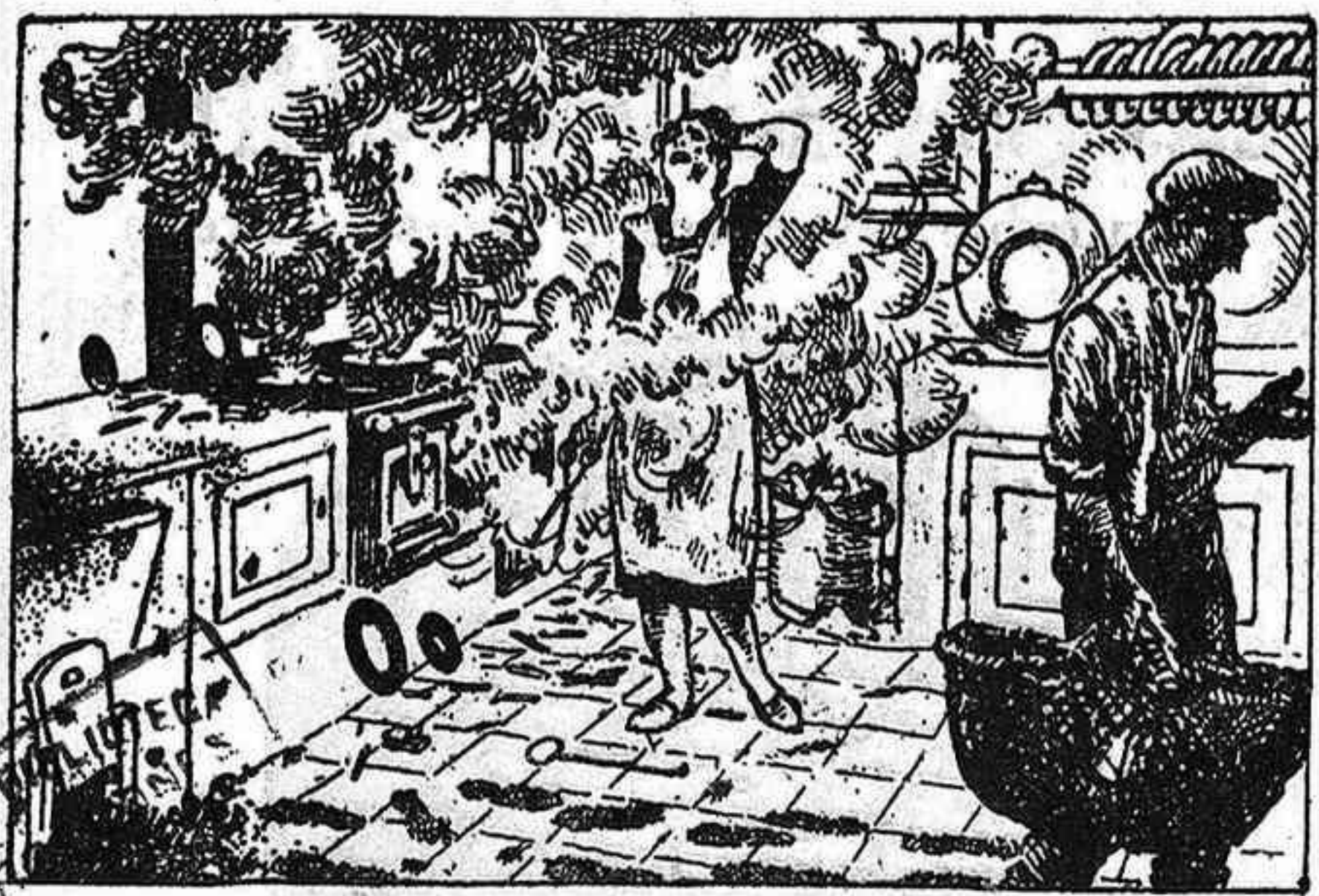
El Papa ha establert, per a tota l'Església, una missa de la maternitat de la Verge.

Es a dir, la missa de l'embut.

✱

L'Estelrich ha publicat un llibre: "De la Dictadura a la República", és a dir: de la Lliga Regionalista a l'imperi de la Llei.

Imp. "L'Esquella" - "La Campana". Om 8. -- Barcelona.



LA CUINA ANTIGA



LA CUINA MODERNA

# CARTELLERA

## TEATRE CATALA ROMEA

COMPANIA VILA-DAVI

Avui, dijous, a les cinc, tarda,

**Els pastorets a Betlem**

Nit, festival de comiat a l'any:

**La morena de Coll-blanc**

## ROYAL CONCERT

Marquès del Duero, 106 - Telèfon 20384

Direcció artística: LEOPOLD MORAL

**El Music-Hall de les cares boniques**

Cabaret de 1 a 4 matinada

**ORQU STRINA REMEN WARTY i P. GALLO**

## OLYMPIA

### CIRC EQÜESTRE

Avui, dijous, nit, a un un quart d'onze, extraordinària funció de comiat a l'any 1931:

**Grandios programa de Circ Eqüestre**

Es despatxa a Comptaduria i als Centres de Localitats

## TEATRE VICTORIA

Gran companyia de sarsuela en la qual figuren els formidables cantants: BALDRICH - GORGE - SIMON

Avui, dijous, tarda, popular: **La Dolorosa i El cantar del arriero**

Nit:

**Lola la xuncalera i El renegado**

Totes les nits:

**LOLA LA XUNCALERA i EL RENEGADO**

## GRAN TEATRE ESPANYOL

Com anyia de vodevil i espectacles moderns de JOSEP SANTPERE

Avui, dijous, tarda, popular: **Un milió i una verge**

Nit, grandios festival per a rebre l'any 1932. Obsequis al públic

**OR - XAMPANY - RAIM**

Es despatxa a tots els Centres de Localitats

## TEATRE COMIC

GRAN COMPANYIA DE REVISTES

Avui, dijous tarda, grandiosa matinée: **"Las Leandras"**

Nit, i totes les nits:

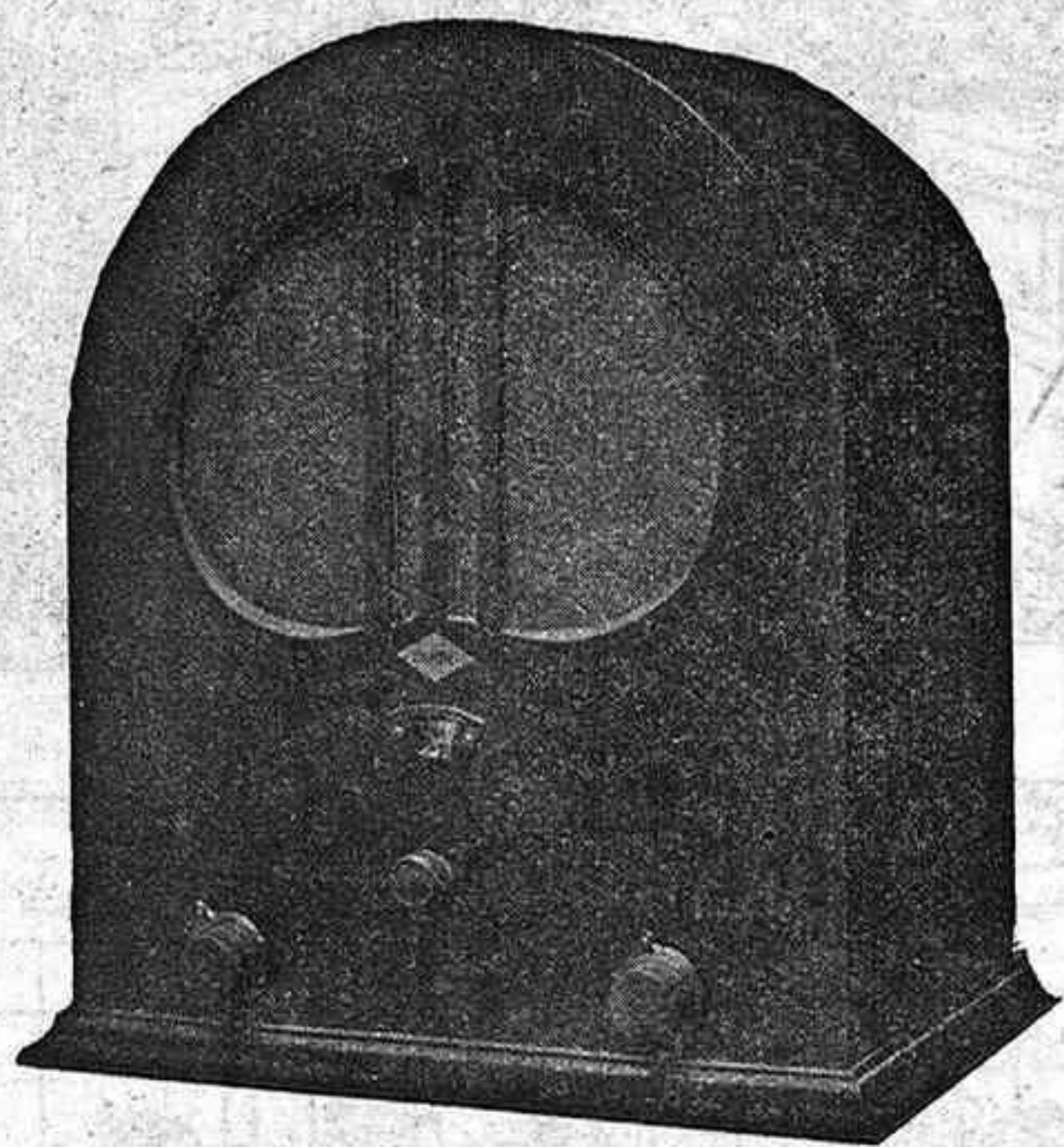
**"LAS LEANDRAS"**

El teatre és dotat de calefacció central



# Receptor RADIO CLIMO

enxufable al corrent, sense antena



## Ramon Climent

Consell de Cent, 266 :: Telèfon 23058

**PREU: 400 PESSETES**



### VIES URINÀRIES Impureses de la sang - Debilitat nerviosa

Prou sofrir inutilment de les dites malalties gràcies al meravellós descobriment dels

## Medicaments del Dr. SOIVRE

**Vies urinàries:** *Blenorragia* (purgacions), amb totes les seves manifestacions, *uretritis*, *prostatitis*, *orquitis*, *cistitis*, *gota militar*, etc., de l'home, i *vulvitis*, *vaginitis*, *metritis*, *uretritis*, *cistitis*, *anexitis*, *fluxos*, etc.; de la dona, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb els *Catxets del Doctor Solvré*. Els malalts es guareixen ells sols, sense injeccions, lavatges, ni aplicació de sondes ni bugies, etc., tan perillós sempre i que neces-

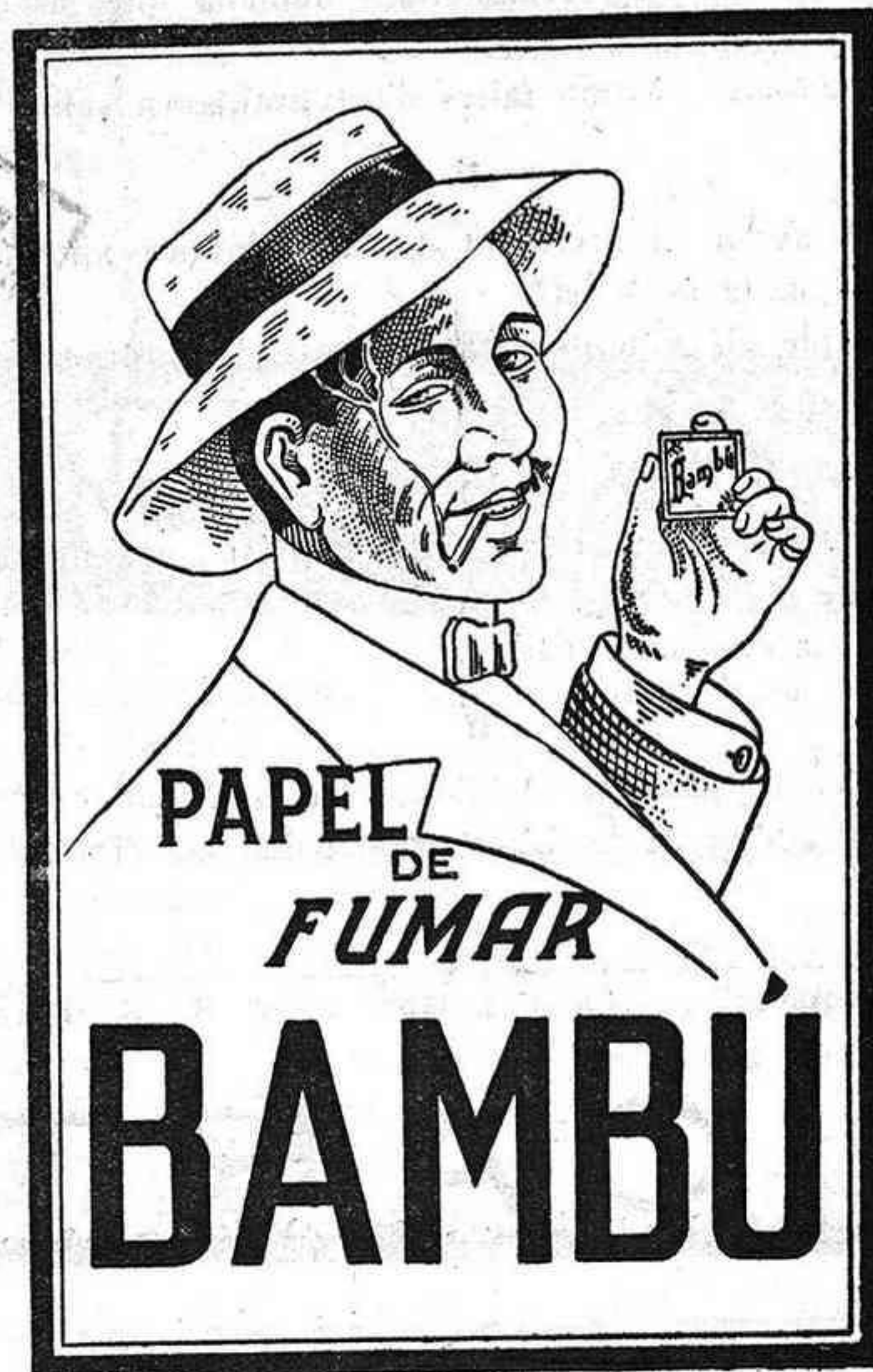
siten sempre la presència del metge, i ningú no s'assabenta de la seva malaltia. Venda: 5'50 ptes. caixa

**Impureses de la sang:** *Sifilis* (avari), *ecsemes*, *herpes*, *ulceres varicoses* (llagues de les cames), *erupcions escrofuloses*, *eritemes*, *acne*, *urticària*, etc., malalties que tenen per causes humors, vicis o infeccions de la sang, per cròniques i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Pindoles depuratives del Dr. Solvré*, que són la medicació depurativa real i perfecta, perquè actuen regenerant la sang, la renoven, augmenten totes les energies de l'organisme i fomenten la salut, resolent, amb poc temps, totes les úlceres, llagues, grans, floronscos, supuració de les mucoses, caiguda del cabell, inflamacions en general, etc., restant la pell neta i regenerada, el cabell brillant i abundant, no deixant a l'organisme rastre del passat. Venda: 5'50 ptes. flascó.

**Debilitat nerviosa:** *Impotència* (manca de vigor sexual), *polucions nocturnes*, *espermatòrrica* (pèrdues seminals), *cansament mental*, *pèrdua de la memòria*, *mal de cap*, *debilitat muscular*, *fatiga corporal*, *tremolors*, *palpitacions*, *trastorns nerviosos de la dona* i totes les manifestacions de la *Neurastènia* o esgotament nerviós, per crònics i rebels que siguin, es guareixen aviat i radicalment amb les *Gragees potenciats del Dr. Solvré*. Més que un medicament són un aliment essencial del cervell, medul·la i tot el sistema nerviós. Recomanades especialment als esgotats, a la joventut, per tota mena d'excessos (vells a cap edat), per a recobrar íntegrament totes les seves funcions i servir fins a l'extrema vellesa, sense forçar l'organisme, el vigor sexual propi de l'edat. Venda: Pessetes 5'50 el flascó.

Venda a les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i de les Amèriques

NOTA.—Tots els pacients de vies urinàries, impureses de la sang o debilitat nerviosa, adreçant-se i remetent 0'50 ptes. en segells per al franquex a *Oficines Laboratori Sòkatarq, carrer del Ter, 16, telèfon 544 S. M. Barcelona*, rebran gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desentortiment, tractament i guariment de les dites malalties.



PAPEL  
DE  
FUMAR

# BAMBU



**FEROTYL**

Especific de l'

**ASTENIA GENITAL (IMPOTENCIA)**

(MANCA DE VIGOR SEXUAL)

De la eyaculació prematura (pèrdues seminals); de la Feblesa y molt eficaç per a combatre la NEURASTENIA, en fotes les seves manifestacions.

Es el més poixant estimulant de l'activitat neuro-espino-médulo-genital. Sinérgic i homo-estimulasa de les glándules intersicials. Producte plu riglandular, completament inofensiu. Mai perjudica, ni lesiona cap orgue, ni el funcionament dels mateixos.

No conté, ni estiricnina, ni fofurs, ni cantárides, ni cap altre medicament excitant.

**PRODUCTE MAGNE E INSUSTITUIBLE PER A RECIBIR LA PERDUDA FELICITAT CONJUGAL. PROSPECTES GRATIS**

Laboratoris Farmacològics del Dr. W. Dutrem  
Alt de Sant Pere, 50 - BARCELONA - Telèfon 18631

Preu: 21'75 ptes.

**Caruso, Fleta, Tito Schipa,  
Pau Casals, Sagi-Barba,  
etc., etc.**

Totes les celebritats impressionen en  
discos

**La voz  
de su amo**



Companyia del Gramòfono, S. A. E.

**LLIBRERIA ESPANYOLA D'ANTONI LOPEZ**

Rambla del Mig, número 20

BARCELONA

Telèfon número 18692

**DICCIONARI Català-Castellà  
Castellà-Català**

Per A. ROVIRA I VIRGILI

Preu: 15 pessetes

EN PREPARACIÓ

ALMANAC DE

**L'Esquella de la Torraixa**

NOTA.—Tot hom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en Murances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem de pèrdues si no es remet. a més, 30 cèntims per a certíficat. Als corresponents se'ls atorguen descomptes





**El drapaire d'aquest any**

—A veure si l'any que ve puc emportar-me el que ara ja sobra: enxufes, tolerància amb les dretes i algun capellanet de trabuc.